

הקדמה

מאז הקמתן, ובאופן מיוחד בעשור האחרון, סובלות הרשויות המקומיות הערביות ממחסור חמור במשאבים והן נתקלות במכשולים ניהוליים וארגוניים גבוהים, המאיימים על המשך תפקודן ואולי אף על עצם קיומו של השלטון המקומי בחברה הערבית-פלסטינית בישראל, שמהווה כשליש מכלל השלטון המקומי במדינה. למשבר הזה ולסכנה שהוא יוצר נודעת חשיבות רבה, בעיקר על רקע מקומו הייחודי של השלטון המקומי במרקם החיים של החברה הערבית-פלסטינית בישראל.

ספר זה הוא יוזמה של מספר חוקרים מקרב האוכלוסייה הערבית שעבדו יחד במשך כשלוש שנים בפרויקט מחקר יישומי שהתנהל בדיראסאת - המרכז הערבי למשפט ומדיניות. מטרת הפרויקט הייתה לבחון מקורב ולעומק את החסמים השונים המעכבים את התפתחותו של השלטון המקומי הערבי בחברה הערבית-פלסטינית בישראל, ולהציע דרכי פעולה להסרתם. הספר ממפה ומנתח את הסוגיות המרכזיות שמעסיקות את הרשויות המקומיות הערביות ואת כלל החברה הערבית-פלסטינית, ומציג רעיונות קונקרטיים, ואף המלצות, במטרה לקדם את מעמדו של השלטון המקומי הערבי במדינה ולהופכו לגורם משמעותי בקידום מעמדה וזכויותיה של החברה הערבית-פלסטינית.

כותבי המאמרים הכלולים בספר באים מרקעים מחקריים ומקצועיים שונים ומאמריהם מציגים, בצוותא, תמונה רחבת-היקף של נושאים מרכזיים המעסיקים את השלטון המקומי בחברה הפלסטינית בישראל. הספר מחולק לשלושה חלקים: החלק הראשון מתמקד בהיבטים מבניים ומשפטיים של הרשויות המקומיות הערביות; החלק השני מתמקד בהיבטים הפוליטיים ובסוגיית המנהיגות; והחלק השלישי - בהיבטים החברתיים והניהוליים של השלטון המקומי בחברה הערבית-פלסטינית.

מחברי המאמרים רואים בשלטון המקומי בחברה הפלסטינית בסיס פוטנציאלי לקידום החברה ולהעצמתה. לפיכך, הספר קורא לטרנספורמציה של השלטון המקומי בחברה הפלסטינית במטרה להוציאו מהמשבר העמוק שבו הוא שרוי ולהפוך אותו לגורם מוביל בתהליכי ההעצמה החברתית-כלכלית והפוליטית של החברה הפלסטינית בישראל. הספר מכיל תובנות רבות ביחס לשינוי הרצוי ומפרט עקרונות פעולה קונקרטיים בתחומי פעילותו

של השלטון המקומי, הן מול השלטון המרכזי, שממשיך לקפח את השלטון המקומי הערבי, והן מול החברה הערבית-פלסטינית עצמה. אנו מבקשים להודות להנהלת מרכז דיראסאת ולצוות המקצועי במרכז על היוזמה, על התמיכה ועל הייעוץ לאורך כל שנות הפרויקט. אנו מודים גם למשתתפי השולחנות העגולים שמרכז דיראסאת ארגן במסגרת הפרויקט, במטרה להציף וללבן סוגיות שונות ומורכבות הקשורות בו. אנו מבקשים להודות גם לעוזרי המחקר מוחמד ח'לאילה, עאדל קחאז ואדיב דאו על עבודתם המסורה. תודתנו גם נתונה לקרן היינריך בל, שתמכה בפרויקט במשך מספר שנים וליוותה את התקדמותו. לבסוף, תודתנו נתונה מראש לכל הקוראים שיתעניינו בנושאי הספר - תקוותנו היא כי ימצאו בו תרומה חשובה למחקר, למידע ולידע בתחום.

יוסף ג'בארין ומוהנד מוסטפא
עורכים